

DOI: 10.31866/2616-7948.1(15).2025.335369

УДК 82-4(477)"364"(049.32)

Про публіцистику воєнного часу*

Володимир ОГРИЗКО

Надзвичайний і

Повноважений Посол України,

міністр закордонних справ

України (2007–2009)

© Огризко В., 2025

Ці тексти, зібрані під однією обкладинкою з переконливою назвою «Не бійсь, не зраджуй, не мовчи», автор написав у час війни. Вони є чесним і безкомпромісним дослідженням драматичних і трагічних подій в Україні, на інформаційному бойовищі зокрема.

Автор наголошує, що війна за історичну пам'ять між московією та Україною ніколи не припинялась, що ворожа пропаганда століттями працює, аби тримати під контролем наші культурні, територіальні, економічні кордони, що доба гібридних та інформаційних воєн породжує гібридний стан суспільства: обиватель не завжди усвідомлює, що країну чекають нелегкі часи, важкі випробування, що війна України з московією триматиме доти, доки на мапі світу існуватиме етнічна антисистема з брутально привласненою історією Київської Русі.

Автор наголошує, що Незалежність і Правду треба вміти захищати всіма доступними методами, формами й засобами. Жодні поступки ворогові з боку України неприпустимі.

Пропоновані читачам цієї книги тексти попереджають, отже, озброюють.

ON WARTIME PUBLICISTICS**

Volodymyr OHRYZKOAmbassador Extraordinary and Plenipotentiary of Ukraine,
Minister of Foreign Affairs of Ukraine (2007–2009)

Collected under a single cover with the convincing title “Don’t be afraid. Don’t betray. Don’t keep silence”, these texts were written by the author during the war. They are an honest and uncompromising research of dramatic and tragic events in Ukraine, particularly, on the information battlefield.

The author emphasises that the war for historical memory between moscow and Ukraine has never stopped, that for centuries, hostile propaganda has been working to keep our cultural, territorial and economic borders under certain control, that the epoch of hybrid and information wars generates a hybrid state of society: an average person does not always realise that the country is facing difficult times and hard trials, that the war between Ukraine

* Романчук, Олег. (2022). *Не бійсь. Не зраджуй. Не мовчи: Публіцистика воєнного часу. Вибрані тексти 2014–2022: статті, есе* (В. Огризко, Передм.). Універсум.

** Romanchuk, Oleh. (2022). *Ne biis. Ne zradzhui. Ne movchy: Publitsystyka voiennoho chasu. Vybrani teksty 2014–2022: statyi, ese* [Don’t be afraid. Don’t betray. Don’t be silent: Journalism of wartime. Selected texts 2014–2022: Articles, essays] (V. Ohryzko, Preface). Universum.

and moscow will last as long as an ethnic anti-system with the brutally appropriated history of Kyiv Rus exists on the world map.

The author puts an accent on the fact that Independence and Truth must be able to be defended by all available methods, forms and means. Any concessions to the enemy on the part of Ukraine are not acceptable.

The offered to the readers texts of this book warn, and therefore, they arm.

Не знаю, чи вдалося соціологам довести наявність закону про історичну незмінність соціальних пропорцій, але, на мою думку, він все ж таки існує. Гасло «хліба і видовищ» залишається пріоритетним для переважної кількості населення Землі. Зацикленість на найпримітивніших потребах, політична апатія, культурна низькопробність та вульгарщина є, на жаль, для багатьох, хто населяє нашу рідну Землю, головним «покликанням» і сенсом існування.

Не хочу бути моралізатором і визнаю, що такий стан речей спричинений переважно бідністю, несправедливим розподілом національного багатства, соціальним розшаруванням, маніпуляціями та багатьма іншими виразками сучасного суспільства, але ситуація від того не змінюється.

Можна лише із глибоким сумом констатувати, що вказані загальносвітові тенденції не минули й Україну. До всіх згаданих негативних факторів мусимо додати й пострадянський синдром: укорінену в свідомості багатьох українців меншовартісність, страх висловлювати свою думку, відсутність ініціативи, «аби чого не вийшло». Усьому цьому можна знайти пояснення: голодомори, криваві московські репресії проти української еліти, підступне винищення всього, що могло б формувати в українців україноцентричне бачення світу й ін. Та хіба від того легше? Так, маємо велике малоросійське болото, яке готове повірити у будь-яку популістичну байку, аби самому не поворухнути навіть пальцем, а потім натхненно критикувати всіх навколо, крім, звісно, себе коханого. Ось чому постійно наступаємо на ті ж самі політичні граблі.

Зовсім не хочу робити з цього песимістичні висновки, що «всьо пропало». І маю для цього всі підстави. Бо в кожному суспільстві є й інша частина: та, яка здатна думати, аналізувати, пропонувати. Є така і в Україні. І на неї, як завжди, – уся надія.

Саме до такої частини українського суспільства належить журналіст, публіцист, письменник Олег Романчук. Уже багато років маю радість і задоволення читати його глибокі, аналітичні й водночас гострі, викривальні, саркастичні статті. О. Романчук пише про те, що болить оцій небайдужій частині нашого суспільства. А болить багато що. Особливо, після чергової ординської навали на Україну.

Головними темами прискіпливого аналізу автора стають не лише ті, які знаходяться на поверхні: як протидіяти ворогу, що маємо робити та чому, але й соціофілософські: чому ми, українці, такі, що заважає нашому народові подивитися на себе з боку і зробити належні висновки. Суспільство потребує чесного й правдивого аналізу тієї ситуації, в якій опинилося. А воно – критичне. Своє бачення того, чому ми вже стільки років тупцюємося на місці, як вийти з цієї ситуації, письменник викладає в книзі «Не бійсь, не зраджуй, не мовчи».

Насамперед, варто виокремити дві принципові теми, навколо яких нутрує думка Олега Романчука: перша – росія як екзистенційний ворог України. друга – якою має бути справжня європейська Україна і чому вона досі не така. Авторіві болить, що значна кількість населення України (саме населення, а не громадян, які мають позицію) і сьогодні продовжує сприймати росію не те що нейтрально, але подекуди й позитивно. Зрозуміло, чому це відбувається: саме оте населення не здатне критично оцінити хвилі брехні, підтасування та історичних перекручень, які щоденно й рясно виливає на їхню голову московська пропаганда. Питання, однак, в іншому: а чому воно слухає, дивиться отой інформаційний бруд?

Автор книги бачить вихід у донесенні до українського загалу правди, у просвітництві з надією на те, що ця маса не думаючих людей на решті відкрис очі й почне бодай ставити собі питання, що ж насправді

відбувається навколо. Статті публіциста саме про це. Вони зазвичай невеликі за обсягом, але є довершеними зразками чесного подання інформації, неупередженого аналізу, вмілого використання думок і знакових та знаних діячів минулого, і адекватних експертів-сучасників.

Російську агресію проти України в усіх її гібридних проявах Олег Романчук аналізує в значно ширшому контексті, а саме: у прагненні авторитаризму перехопити ініціативу й показати, що демократія, лібералізм, гуманність не є насправді ціннісними категоріями й нічого не варті. У цьому контексті Україна, і про це автор неодноразово наголошує, постає уособленням спротиву агресії, реальним захисником західних ліберальних цінностей. Бо Україна – це антипод росії, це частина західної цивілізації, а не міжнародний злочинець, який продовжує «славні традиції» більшовизму й російського монархізму в зарубіжжі та придушує права й свободи громадян всередині своєї ж країни.

Викрити справжні цілі росії є, за автором, завданням думуючої частини суспільства. Але не тільки. Мова має йти і про державу, її здатність протистояти ворогові в усіх суспільних сферах.

Та чи завжди роль держави є адекватною рівню викликів і загроз? Відповідь, на жаль, є негативною. Журналіст не боїться вести мову про це на весь голос. Безвідносно до того, хто обіймає найвищі посади в державі. Він відверто глузує з некомпетентності, недалекоглядності, жадібності господарів низки високих владних кабінетів, нагадуючи їм прості християнські цінності: не брешти, не кради. Влада має жити інтересами народу, бо є похідною від його волі, а не навпаки.

Непрофесіоналізм та безмежна жадоба до грошей часто обеззброює владу перед лицем російської агресії. Тоді годі сподіватися на розумні принципові державницькі рішення. Тоді маємо неоковирні компроміси, які заганяють нашу країну в професійно розставлені ворогом пастки. Тоді імітуємо боротьбу з корупцією, олігархами, закриваємо очі на відверті злочини й переслідуюмо ні в чому не винних, роками не можемо поставити на місце знавіснелих від безкарності суддів.

Своїми статтями автор протестує проти такого стану речей і робить це публічно й гостро. Отже, його публіцистика є, як тепер кажуть, справді «бронебійною», а громадянська позиція викликає щиру повагу. Це – доля сильних. Це – неабияка розкіш мати позицію, вміти захищати її і тримати голову високо. Саме ставати такими закликає українців книжка високопрофесійного журналіста Олега Романчука.

Надійшла: 07.04.2025; Прийнято: 12.05.2025;

Статтю вперше опубліковано онлайн: 18.07.2025

This is an open access journal and all published articles are licensed under a Creative Commons «Attribution» 4.0.